

Dziennik wychodzi codziennie rano wyjąwszy poniedziałki i dni następujące po świątach.

Donosi się, że wychodzi z ostatnim dniem każdego miesiąca.

PRZEDPŁATA NA DZIENNIK „Czas”		w Państwie Austriackim (pocztą)	
rocznie	zł. 20	rocznie	zł. 24
połrocznie	„ 10	połrocznie	„ 12
kwartalnie	„ 5	kwartalnie	„ 6
miesięcznie	„ 2	miesięcznie	„ 2 cen. 25
PRZEDPŁATA NA DZIENNIK „Czas” z DODATKIEM		w Państwie Austriackim (pocztą)	
rocznie	zł. 30	rocznie	zł. 34
połrocznie	„ 15	połrocznie	„ 17
kwartalnie	„ 8	kwartalnie	„ 9

Na sam „Dodatek” prenumerować nie można.

CZAS

Przyjmują się do umieszczenia w Inseratach.

OGŁOSZENIA, ODEZWY, UWADOMIENIA, DONIESIENIA wszelkiego rodzaju, dotyczące przemysłu, handlu, rolnictwa, sprzedaży, kupna, dzierżawy itp. za opłatą.

Od wiersza drobnego za jednorazowe umieszczenie po 7 centów, za następne po 3½. Do każdego inseratu załączone być winno 30 centów na opłatę stęplową za każdorazowe umieszczenie.

LISTY z pieniędzmi prenumeracyjnymi i inseratowymi przesyłane być winny franko do Biura Ekspedycji „Czasu”.

LISTY reklamacyjne nieopieczętowane nienależą frankowaniu.

LISTY niefrankowane nie przyjmują się.

Numer pojedynczy dziennika kosztuje 10 centów.

Kraków 26 stycznia.

„Kiedy trwoga to do Boga” brzmiało dawne w Polsce przysłowie. Dziś „kiedy trwoga to do — konferencyj” — jak tego dowodzi artykuł dziennika *la Patrie* podany przez nas we wczorajszym numerze. Nie ubliżamy zapewne ani dzisiejszej cywilizacji, ani konferencyjom, wyznając, że wolimy dawne przysłowie. Ufność w Boga nierównie lepiej zaspokaja, aniżeli zaufanie, jakie położyc można w konferencyach. Sama *la Patrie* przypuszcza takie okoliczności, w którychby mogło nie przyjść do porozumienia. Wprawdzie pociesza się ona tęp, że w takim razie odpowiedzialność spadłaby na państwo, któreby się zgodziło nie chciało, że owa opinia publiczna „która w końcu ma zwyciężyć” obróciłaby się przeciw temu państwu, które niezgodzeniem się swoim wywołało wojnę. Należy więc wnosić, że opinia publiczna wiedziałaby wtedy o co idzie, a czego dotąd nie wie. Zresztą ma ona dopiero zwyciężyć w końcu, co każę się domyslać, że mogłaby przegrać z początku, jako już widzieliśmy nie raz. Co się zaś tyczy odpowiedzialności, tej najpiękniejszej i najmoralniejszej strony ludzkości, do tej odwoływać się w wojnie trudno, a nawet w dzisiejszych czasach odwoływać się do niej w ogólności na nie się nie przyszy, bo nie ma trybunału sprawiedliwości. W średnich wiekach istniał takowy trybunał, o ile na ziemi być może: od reformacji niema go, najwyższym sędzią jest siła.

Lecz zostawmy ową pociechę dziennikowi *la Patrie*: frazeologia jego nie została bez odgłosu, a dzisiejsze dzienniki, bo jak już powiedzieliśmy, z nich jedynie czerpać przychodzi, powtarzają myśl nowego kongresu czy konferencyj. Pozwalamy sobie zadać im pytanie, na które dotąd nie było odpowiedzi: nad czem mają być konferencye? Czy nad kwestją serbską? Tu spór wydaje się niby *de lana caprina*. Austria oświadczyła (tak piszą dzienniki), że nie miała na myśli interwencji odrębnej, a huk dział obwieszcza, że książę Miłosz otrzymawszy inwestyturę sułtańską wstąpił na terytorium serbskie.

Nacóżby się więc przydały konferencye, chyba tylko aby zawyroować względem owego rozkazu danego dowódcy austriackiemu w Zemuniu. Cóż orzekną?... Zbytecznie jest dowodzić, że Austria w takich konferencyach udziału wzięść nie może, a

nazbyt jest wielkiem mocarstwem, aby śmiało zastosować do niej zasadę *de me sine me* — Więc zapewne konferencye o kwestyi Włoskiej? O jakiej? Wszak sama *la Patrie* powiada, że kwestyi tej nie utworzy nikt, ani jej nie postawi? Jakże nad nią obradować? Na kongresie paryskim pełnomocnicy sardyńscy postawili ją chcieli, ale obradować nikt nad nią nie chciał. Czy konferencye mają się zebrać w przewidzeniu owych wypadków które jak powiada *la Patrie* postawić mogą tę kwestyę? Zaprawdę, ciekawibyśmy byli czytać notę zapraszającą Austrię do wzięcia udziału w takich konferencyach. Podobno nawet dyalektyka *ad usum* konferencyj, byłaby zakłopotana gdyby jej przyszło zredagować takie dokumenta.

Pomijamy już inne trudności, jakoto: wybór miejsca na konferencye i tym podobne, bo wszystko co by się w tej mierze powiedzieć dało, traci na ważności w obec przeszkody na jaką natrafia samo zebranie się tego politycznego trybunału. Nie upieramy się bynajmniej przy zdaniu, aby już nie miało być konferencyj. Owszem, kwestya Księstw Naddunajskich sądząc z niepokojów w Wołoszczyźnie o jakich donoszą, kwestya żegluga na Dunaju, nie są jeszcze załatwione i wchodzi w zakres konferencyj paryskich, które się trudnią jedynie wykonaniem traktatu paryskiego, i zapewne długo jeszcze trudnić się nim będą. Ale konferencye mające na celu usunąć te obawy o jakich pisze *la Patrie*, jakie słusznie czy nie słusznie w dzisiejszej chwili zajmują przedewszystkiem umysły w Europie, takie konferencye zdają nam się niepodobne do zwołania. Dzienniki które to utrzymują, sądzą zapewne, że nadeszła już chwila do podniesienia kwestyi o zmianę karty geograficznej Europy, o której od wojny Wschodniej tyle pisano. Uszanowanie dla traktatów do których się wszystkie strony odwołują, powinno ich przekonać, że symptoma polityczne sprzeciwiają się ich zdaniu.

Korespondencya Czasu.

Paryż 22 stycznia.

Wiadomości o przyjęciu księcia Napoleona w Turynie są ciągle pochlebne dla cesarstwa francuskiego. Dziś miały się odbyć zareczyny. Słub odbędzie się w kwietniu czy w maju. Odłożenie ślubu tłumaczy chęcią otrzymania przez Piemont zobowiązania ze strony Francji. Tłumaczenie jest mylne. Gdyby miano domagać się zobowiązania,

domaganoby się go przed zareczynami. Książna Matylda uproszona przez księcia Napoleona, skupuje dary ślubne dla księżniczki Klotyldy. O intencyach Cesarza względem Piemontu i ks. Napoleona chodzą różne zdania. Niechętni widzą omylenie Piemontu i wyniesienie księcia Napoleona i swe zdania popierają przykładem polityki pierwszego cesarstwa. Twierdzą, że damami honorowymi księżniczki Klotyldy będą: baronowa Larocière le Nourry, córka pana Clement de Ris senatora; księżna de Padoue i generałowa Niel. Książę Napoleon ma opuścić Turyn jutro czy pojutrze. Generał Niel miał dziś opuścić Turyn i udać się do fortecy Alessandri.

Sądzą, że pobyt W. księcia Konstantego w Sy-cylii zbliża Neapol do Francji, że w razie wojny Francja nie rozciągnie swych projektów do Neapolu, że Rosja zasłania Neapol pamiętną na usługi, które od niego odebrała podczas wojny krymskiej. Wiadomość o projekcie posłania przez króla neapolitańskiego do Paryża księcia Serra Capraja jest przedwczesną. Francja i Anglia zawiadomiły króla neapolitańskiego o spisku, który się knował przeciw niemu za granicą. Choroba króla neapolitańskiego różnie tłumaczona, *Morning-Post* nawet doniósł, że król umarł, a tymczasem król ma się lepiej.

W ostatnim tygodniu najwięcej zaintrygował polityków i korespondentów baron Larocière le Nourry. Odwiedzina jego domu (ulica Caumartin N. 39) odbierała liczne zapytania. Baron powrócił nie tylko z Berlina, lecz z Petersburga. Przypuszczając niezbytliwie usposobienie Anglii i wnie-szenie się w końcu wojny Anglii i Prus, pod niebezpiecznym tytułem arbitrowi, Francja miała się domagać od Rosji trzymania 80,000 wojska przeciwko Prusom. Napomykano już dawniej, że W. książę Konstanty będąc w Paryżu, wytłumaczył Cesarza Aleksandra, że zapewnił, iż Rosja chyba za lat dwa mogłaby wystąpić. Czy baron Larocière le Nourry żądanie ponowił? Ci co znają dzisiejszy jej stan twierdzą, że Rosja nie mogłaby zgromadzić 80,000 wojska nad Wisłą, a przynajmniej, że potrzebowałaby na to trzy miesiące. Czy się mylą? to czas pokaże.

Czy z powodu przywiezienia przez barona Larocière le Nourry odmownej odpowiedzi, czy z powodu pogłoski o misji hr. Leiningena, mowa jest dziś o pokoju i zwołaniu nowego kongresu, który ma kwestyę zawieszone załatwić. Gdyby kongres zebrał się w Paryżu, byłoby to niejako zwycięstwo dla Francji. *Patrie* nadmienia o podobieństwie zebrania kongresu. O skuteczności i właściwości kongresu są różne opinie. *Morning-Post* używając wolności języka, mówi szczerze lub nie, jeszcze wyraźniej niż Francja. Baron de Malaret, który właściwie prowadzi ambasadę francuską w Londynie, a który przybył do Paryża, jak pan de Salignac Fénelon z ustnymi objaśnieniami wrócił do Anglii. Mówią o powrotnym wyjeździe barona Larocière le Nourry, mówią także, że dziś lub jutro hr. de Bourqueney ma wrócić do Wiednia. Broszura „Est-ce la paix? est-ce la guerre” zdaje się przemawiać za skutecznością kongresu. *Patrie* zaprzeczyła pogłoskę, aby autorem tej broszury był hr. de Persigny albo p. la Guernière.

Ten sam dziennik dla uspokojenia giełdy starał się swe dawne artykuły osłabić. Jest podobieństwo wojny, powiedział, ale jest jeszcze większe podobieństwo utrzymania pokoju. Giełdziści pragną, jeżeli ma być wojna, spiesznego jej rozpoczęcia i spiesznego zakończenia kwestyi, lecz kwestyi dobrze określonej. Giełda i Francja ze wszystkiem się oswoją. Rząd ma zawsze górę i środek wpły-nienia na przekonania. Agitacya giełdowa idzie w najlepsze. Dziś renta spadła o pół franka. Na agitacyi zyskuje miasto pobierające wchodowe, bo giełda jest coraz pełniejsza. Meksykowcy, którzy się pobili zostali skazani przez syndykat na miesięczne zawieszenie i 25,000 fr. kary. Zawieszenie stanie się dla nich bolesnem. Rachują, że każdy z nich straci około 300,000 fr.

Nie widać we Francji jawnych przygotowań i ruchu wojska. Powiększa się tylko park artylerji i gwardya cesarska. Zrobienie ruchu 60,000 wojska austriackiego w 15 godzin po odebraniu rozkazu, zwróciło uwagę tutejszych wojskowych. Wojskowi nie wysoko cenią dzisiejszą Rosję i Anglię. Drogi żelazne rosyjskie postępują z trudnością dla braku funduszy. Rozkup akcyi tych dróg żelaznych był więcej pozorny niż rzeczywisty. Organizm Rosji jest zawsze opłakany. Rosja umie tylko zaprowadzać schyzmę i wyludniać a mnożyć ludność cudzoziemską. Świat katolicki nadzwyczajnie się zajmuje możebnością wojny i jej następstwami, szczególnie na północy. Ludwik Veuillot jest jeszcze w Rzymie. Mówią znowu o podobieństwie ukazania się *Universa* rywala *Universa*. W razie wojny *Universel* byłby potrzebny dla rządu, bo *Univers* mógłby dostawać ostrzeżenie.

Pan Sabattier opuścił Dzeddah i wrócił do Aleksandrii, gdzie jest jenerałnym konsulem. Misya jego w Dzeddah nie zupełnie się udała, z przyczyny niechęci Turków, a nawet, jak zapewniają, Anglików. Stosunki paszy Egiptu z Francją są zawsze poufne. Francja widzi nowy tytuł do kanału suezkiego w projekcie Anglii przeprowadzenia kanału przez między-morze Malaka w Azji.

Według depeszy telegraficznej i *la Presse d'Orient*, Porta uznała Miłosza, lecz bez dziedzictwa. To się ze strony Porty pojmuje.

Cesarz był w St. Denis i wybrał miejsce na grób cesarski. Był także w Palais Royal i obejrzał apartament, który będzie zajmował małżonka książę Napoleon. Przeniesienie zwłok Napoleona Igo do St. Denis ma się odbyć za kilka miesięcy. Cesarz dał rozkaz odbudowania wieży kościoła St. Denis.

Umarł książę de Vicence wielki kanclerz legii honorowej, zastąpienie księcia odkryje może plany cesarskie względem komendy Lyonskiej, która w razie wojny stałaby się ważną.

Cząstkowe wybory deputowanych nie zwracają żadnej uwagi. W departamencie Indre został obrany pan Raoul burmistrz miasta Châteauroux. Jeżeli napotyka się walka w wyborach, to zwykle między kandydatami rządowymi.

Ożywiły się trochę składki na Lamartina. Bankier Bartholony dał 5,000 fr., książęna Ruffo 1500 fr., pan Demidow 1000 frank. Zebrano niespełna 400,00 fr. a Lamartinowi potrzeba miliona.

CZĘŚĆ LITERACKO-ARTYSTYCZNA.

TYGODNIK WARSZAWSKI.

IV.

P. Hinné i nowy cyrk jego — Teatr amatorski — Cisza karnawałowa i stan finansów, jako powód teje — Zjazd obywatelski — Pobieżny rzut oka po kraj — Konsekracye — Wydawnictwa — Resursa nowa — Koniec.

Nie na gruzach spalonego cyrku p. Hinné, ale w dawniej ujeżdżalni przy ulicy Królewskiej, wznosił się jakby za dotknięciem czarnoksiężkiej różdżki nowy amfiteatr, a powstrzymane w swym biegu zręczne amazonki, jeźdźcy, gimnastycy itd., znowu od 22 b. m. zaczęli dostawać rumaków, i po-ciągali za sobą do wnętrza ujeżdżalni publiczność, jakby dla wynagrodzenia pogorzelcom szkód, zrządzonych pożarem.

Sercowa jak to mówią Warszawa, nie zasypia podobnych sposobności, i możnaby powiedzieć że p. Hinné, utracił na ogniu, to odbije na współ-czuciu Warszawian.

Gorzej podobno o stokroć wyszedł na tym interesie, jeden z przedsiębiorców niejaki Biro, który zebrałszy cały swój majątek, i dopożyczywszy jeszcze coś podobno około dwóch tysięcy rubli, wystawił ów cyrk, wydzierżawił go jeźdźcom, za piątą część od dochodu z każdego przedstawienia

dziennego, i opoźnił się z zabezpieczeniem go w Dyrekcji ogniowej od pożaru. Tym sposobem stracił na raz całą swoją fortunę, a do tego zapracowaną najczciwszym sposobem, tak rzadkim dzisiaj w spekulacyjnych przedsięwzięciach.

P. Hinné po kilkunastu przedstawieniach, wynagrodził sobie niebawem straty, po drugich kilkunastu, odniesie korzyści, i wyjedzie od nas, z zadowoleniem wspominając Warszawę, a biedny Biro pozostanie na bruku, złorzecząc ogniowi, który go przywiódł do ostatecznej ruiny! Taka to zwykła kolęj rzeczy na świecie. „Nie zasłużony, ale szczęśliwy”, jak to dobrze mówi staropolskie przysłowie!

Na dniu 24 b. m. zapowiedziane już zostało pierwsze, na 26 b. m. drugie przedstawienie amatorskiego teatru. Odegrane będą dwie komedye, jedna z francuskiego „Une femme qui déteste son mari” przetłumaczona na język polski; druga czysto polska i oryginalna, p. n. „Tajemnice Starego miasta.” Pierwsze z czasów terroryzmu we Francji za Robespiera, w kostiumach francuskich, druga tegoczesna w kostiumach piekarskich ze Starego miasta. Szczególny kontrast, ot zwykłe jak w komedjach. Oprócz tego między jedną a drugą sztuką dadzą muzykalną zabawę, złożoną z trzech ustępów, a w których główny udział oprócz licznych chórow, przyjmą amatorzy i amatorowie, znani już dobrze w Warszawie ze swego pięknego talentu, jak panie: oto Zielińska, Leo, lub panny K. Cichorska, Gumowska i inne, oraz

pp. Negroni, Izbiński, de Fryze, A. Różniecki itd. W komedjach zaś grać będą z dam: hr. Ryszczewska, pani Bogowolska, której talentowi już w r. z. wszelką sprawiedliwość oddano i panna Anna Korzeniowska, oraz młoda panienka Marya Hofman. Z pp. zaś: hr. Fr. Łubiński, Tomasz Le Brun, Adam Łaszczyński, Borakowski, A. Świeżewski, J. Szermentowski i E. Raczyński.

Pomimo podwyższonej cen, bo pierwsze rzędy krzesel po 5, drugie po 3, a ostatnie po 1½, już prawie do soboty wszystkie miejsca zamówione zostały; zdaje się przeto, że Towarzystwo Dobroczynności, dobry zrobi dla biednych interes, zwłaszcza jeżeli i drugie przedstawienie podobnie znajdzie tylu ochotników.

Tak więc jak można, Warszawianie przerywają ciszę karnawałową, ciszę jakiej oddawna nie pamiętają w Warszawie, słowem ciszę, która jeżeli niezachwieje interesami kupców tutejszych, to przynajmniej rzadzi w nich potężną stagnacyę. Rzecz szczególna, że obfitość pieniędzy, o stokroć i to wszędzie za granicą większa; w Anglii i Prusach, dyskonto jest można powiedzieć na najniższej stopie; a bank w Londynie, obniżył niedawno procent 2½. Oczywiście ten fakt, że po owych całorocznych przesileniach finansowych, kredyt powraca, i dobra wiara ustalać się zaczyna na nowo.

Jedynie zatem Warszawa, stanowiąc dzisiaj w tym ogólnym odrodzeniu się finansów wyjątek; a brak kredytu i gotowizny, jak był tak i jest, nie mówiąc już wcale o stopie procentowej, która ani

pomyślała o tęp, aby zejść ze swojej wysokości, na którą ją potrzeba i całoroczna stagnacya wyniosła. Widać to wyraźnie, że nakaztał mody wszystko do nas później dopiero z nagranicy przychodzi, i że jakby rzekłszy się samodzielności, w najżywniejszych nawet kwestjach, rządzić się musimy dawanym nam z góry przykładem przez obcych.

Po takim wyjaśnieniu, łatwo sobie wytłumaczyć ten spokój i powagę, jakie osiadły na czole młodocianego karnawału. Biedak ten już wszedł w trzytygodniowy zakres swego panowania, już prawie dobiega połowy zakreslonego mu kalendarza istnienia, a jeszcze nie dał wcale znaku szalu, w sposób, w jaki czynili dawni jego współbracia, wirując Warszawę od Nowego Roku aż do Popielca, przy towarzyszeniu gwaru uciech i tańców, nakształ obchodzących igryzyska Rzymian! Ale za to Warszawa nabiera pewności, iż w tym roku przynajmniej nie będzie pokutować nakształ dawniej Sodomy, za grzechy karnawałowe, i z spokojnem obliczem przystąpi do posypywania głowy popiołem, gdy przyjdą chwile ogólnej żałoby, czyli post wielki!

Nie żałuj także bo w początkach lutego, oczekujemy zjazdu obywatelskiego, z tą tylko różnicą, że nie dla rozrywki i zabaw, ale dla zajęcia się pracą, posiedzeniami i naradami Towarzystwa rolniczego. Przy tej więc sposobności kiedy nie ma co pisać o ruchu Warszawskim, rzucmy okiem po kraj i zobaczmy co się też tam dzieje pod

Policja paryska poszukuje szulerów nawet w klubach. Temu kilka dni zeszła do klubu artystycznego i pochwyliła grających w bakerata i drogę żelazną. W klubach paryskich można grać tylko w rumla i wista. Gierylas został zabroniony jako gra, w której mogą się dziać łatwo oszustwa. Emil de Girardin, który się nudzi, miał powiedzieć w jednym domu: „Mam 200,000 fr. dochodu, lecz są dni, w którychbym pragnął stracić cały mój majątek, aby mieć przyjemność zrobienia go.“ Na to ktoś miał odrzec z boku: „Mallebranche mówił to samo o prawdzie, lecz dzisiaj prawda... jest majątek.“

Mają wszystkie pamiętniki księcia Decazes z 1,200 listami Ludwika XVIII.

W Brukseli wyszedł w osobnym tomie artykuł Montalemberta o Indyach i zdanie sprawy z procesu.

Pan Dupin daje obiady, a pan Troplong wieczory muzyczne. Miasto jeszcze nie rozpoczęło karnawału. Najpiękniejsze bale dają i tego roku domy amerykańskie.

Londyn 21 stycznia.

L. Projekt do reformy wyborczej p. Brighta jest bezustannym przedmiotem dyskusji na meetingach i w pismach publicznych. Wchodzić i rozstrząsać wszystkie jego szczegóły, byłoby teraz za wcześnie, zwłaszcza że sposobniejsza na to pora zdarzy się, jak projekt przyjdzie przed parlament chociaż i wtenczas wątpliwe aby rozbiór jego, dla zbyt odrębnej istoty swą, wiele mógł zagranicznego czytelnika zajmować. Reforma w projekcie zawarta jest wyłącznie sprawą Anglii, tyczącą się wewnętrznego jej organizmu i rozwoju. Na ostatnim zgromadzeniu w Bradford pana Bright więcej i obszerniej niż kiedykolwiek wprzód wyłuszczył cały swój plan. Z tego co widać nie jest on ani tak radykalny ani nieumiarkowany, jak o nim w dziennikach rozgłaszano lub samolubnie przeciwnicy jego mniemali. Sądzieli oni, że Bright rozszerzeniem powszechnego głosowania na wybory i zaprowadzeniem wotowania tajnego, chce podkopać konstytucję kraju i przerobić Anglię na stopę republikanizm amerykański. Co atoli bynajmniej tak nie jest. Skład wyborów, jaki był oddawna w kraju, niezastępowany w niczem naruszony, zaprowadza tylko sposób zamiast jawnego wotowania, głosowanie tajne czyli *ballot*, i żąda rewizji głosów z roku 1832, w celu zaprowadzenia stosowniejszego rozkładu okręgów wyborczych, tak ziemskich jak miejskich. Lecz i w tej mierze nie proponuje Bright nic nowego ani potwornego, zwłaszcza że ten sam plan do zmiany lord John Russell przed kilku laty był podawał, i chociaż zaproponowane zmiany nie były wówczas przez Izbę przyjęte, wielka liczba członków wyrozumiałych uznawała ich potrzebę i sprawiedliwość. Bright przeto zamiast przestraszania nowością, opiera się głównie na tem, co już wprzód uznawano za niezbędną potrzebę, i proponując swój wniosek, wyrzeka się — jak sam mówi — wyprzedzania w czemkolwiek opinii publicznej, lecz raczej trzyma się jej głosu i chce postępować tylko zgodnie z nią. Stosując się do niej przypuszcza on do prawa wyborczego, jako ważny element placący 10 ft. podatku, bo dotąd tylko placący 20 ft. ten przywilej posiadali; tudzież aby ludzie profesji nie byli wyłączeni od ciał wyborczych. Ta propozycja nie jest bynajmniej nową, zgadzano się na nią już poprzednio, a w liczbie zgadzających się byli: lordowie: John Russell i Palmerston, sir James Graham i Gladstone, hrabowie Granville i Aberdeen, ks. Newcastle i margr. Lansdowne. Oni wszyscy głosowali za nią jak ministrowie gabinetu, i ona otrzymała na przeszłorocznej sesji większość Izby niższej za sobą. Co do reprezentacji hrabstw czyli ziemskiej, miała ona dotąd 252 reprezentantów swych w parlamencie, Bright zaś w swym podziale daje jej więcej, bo 278, nielicząc w to sześciu uniwersyteckich, którzy zwykłe z ziemskimi w Izbie wotują. Bright nadwiera on przeto w niczem, owszem wzma-

nia protekcję ziemskich interesów; co powinno być podobnie się konserwatywom i zyskać mu ich przychylność. Co do kilkunastu małych miasteczek czyli tak zwanych *boroughs* z małą ludnością i podupadłych, a reprezentowanych w parlamencie, tym Bright radzi wybory oddać przylączając je do okręgów ziemskich, a prawo ich wyborcze przeniesie na większe i ludne miasta i na Londyn, w stosunku do ich ludności; tak żeby niektóre z nich posyłały do parlamentu po trzech lub czterech członków, a takie jak Liverpool i Manchester sześciu, a Tower Hamlet (część Londynu) nawet osmiu. Powody na których on ten plan wyborczy opiera, trudno tu wylać; z wszystkich jednak okazuje się że zamiarem Brighta jest zapewnić dla miejskiej ludności większy w prawodawstwie udział i przewagę; w czem atoli od arystokracji projekt jego reformy dozna najwięk-

szego oporu. Królowa przychylając się do prośby od obu Izb podanej przeszłego roku, raczyła wydać reskrypt kasujący wszelkie święta stanu czyli urzędowe, jako też nabożeństwa w tych dniach po kościołach. W skutek tego nie będzie już nadal: Dziękczynienia za uwolnienie króla Jakóba od spisku prochowego dnia 5go listopada ani modlitw i postu na pamiątkę męczeństwa Karola I 30go stycznia, ani dziękczynienia za cudowne przywrócenie Karola IIgo na tron dnia 29go maja. Obchód kościelny tych dni znosi się nazawse jako niepotrzebny i przeciwny prawu „uniformity“. Oprócz tego obchody takowe nie mają na przyszłość być drukowane w księgach do nabożeństwa. Jeden tylko dzień świąteczny urzędowy zostaje teraz dochowany, a nim jest rocznica wstąpienia na tron królów.

N. Pani osobiście dnia 3go lutego otwiera parlament. Ile zaś interesuje się biegiem spraw politycznych, dowodzi to że z każdej ważniejszej dyskusji w Izbie niższej przesyła się dla niej krótki rys i rezultat wotowania. Depesza takowa pisze się w ustępowej Izbie ministrów tegoż samego wieczora i natychmiast bywa jej przesyłana. Zwykle przywódca rządowy Izby niższej ją spisuje, a nim jest obecnie p. D'Israeli.

Lord Redcliffe w Rzymie miał u papieża prywatne posłuchanie, które miało trwać długo. Wedle tego samego telegramu lord Redcliffe ma wkrótce wrócić do Anglii, i Austrija ma ogłosić kraj stolicy Apostolskiej w stanie obłąkania. O wojnie za i przeciw krąży wieści. To tylko pewna, że Francja i Sardynia się mocno uzbraja, co zarówno czyni Anglia na obronę swych brzegów.

Zaciąga się tu pożyczka dla Austrii 52,000,000 złr. na 5 od sta. O rosyjskiej także jest mowa.

Sir J. Young odwołany z Korfu i miał tę wypsę dnia 20go b. m. opuścić. Gladstone pozostaje tymczasowo na jego miejscu i zwołał sejm jónski na dzień 25go stycznia. Chociaż przyrzekał wrócić na otwarcie parlamentu do Londynu, zdaje się jednak iż dłużej w Korfu zabawi, pod pretekstem że potrzebny do sprawy jónskiej, ale bardziej by obecnością swą tutaj nie zakłócał rząd. Poseł grecki złożył komitetowi składkę zebraną między Grekami na rzecz poszkodowanych w Indyach podczas teraźniejszej wojny, wynosi ona 929 ft. niewłączając w to przysłanej osobno przez króla.

Rząd stara się obrócić na swą korzyść traktat zawarty przez lorda Elgin z Japonią. Pewną liczbę urzędników wysłał do Japonii, a między nimi ludzi młodych dla nauczania się języka japońskiego i obeznania się z obyczajami kraju, aby w razie potrzeby mogli służyć konsułom i kupcom angielskim za tłumaczy. Niektórych wybrano z północnej Szkocji jako mających znajomość języka *Gaelic*, jakby on tam był im pomocnym do rychlejszego obeznania się z mową japońską.

Londyn 21 stycznia.

SS. Wczorajszy telegram z Paryża nowy przyniósł niepokój. Była to wiadomość o podpisaniu odpornego i zaczepnego przymierza Francji z Sar-

dynią. Chociaż tu już o tem od 3 tygodni mówiono, wiadomość ta podnieciła znowu obawy które rząd francuski zdawał się chcieć uspokoić. Doniesienia z różnych części Francji o powszechnej niemal niechęci którą myśl wojny z ludnością wywołała, głównie tu zdają się uspokajać, ale nieustająca przygotowania wojenne we Francji i tajemniczość polityki cesarskiej, niedozwalają polegać na spokojnej przyszłości. Ten stan oczekiwania i niepewności, słusznie Anglię uważają gorszym od wojny, bo wojna mająca cel, ale nie wojna dla wojny jak ostatnia na wschodzie, długoby w teraźniejszych czasach trwać nie mogła i pokój trwałby ustaliby mogli. Ta nigdy nieustająca niepewność podnieca ciąglemi postrachami, ta zależność wszystkich od woli jednego, to jak gdyby oczekiwanie że to wszystko prędzej, później katastrofą się skończy, ciężar na handlu Anglii więcej jak wojna w Indyach, jak inne jej rzeczywiste trudności. Oświadczenia rządu francuskiego każą się uspokajać na teraz, ale połączenie się tak ściśle z Sardynią nie zostawia wiele zapewnienia na przyszłość.

Można bardzo wierzyć, że Cesarzowi o Włochy nie chodzi, ale trudno przypuścić, aby Sardynia w ten związek wchodziła bez widoków dla swej polityki. Połączenie rodziny Bonapartów z tak świetnym rodem jak jest dom Sabaudzki, mogło tylko być okupione zobowiązaniami ze strony Francji. To poświęcenie z strony królewskiej rodziny i przygotowania wojenne Francji więcej mówią jak uspokajające artykuły p. Renée i doniesienia niektórych korespondentów przejętych polityką cesarską i admiracją dla jego osoby.

Wojna zdawała by się nieochybną gdyby pomijając już jej niepopularność we Francji, inne państwa nie miały swoje *petit mot* do powiedzenia i gdyby *Perfidie Albion* nie czuwał. Ale tak może, po słubie księcia Napoleona, wpływ ten zmieni napoleońska pokusa i da sposobność Cesarzowi Napoleonowi, zrobienia jeszcze jednego poświęcenia zobowiązań swoich dla dobra powszechnego.

Od czasu powstania pogłosek o wojnie we Włoszech, dzienniki angielskie i ich korespondenci, wiele się trudnią wojkowoscią w Austrii i we Francji i położeniem Lombardii. Rzadko bardzo znaleźć można w tem wszystkim jaką znajomość rzeczy o której mówią, a tem mniej zdrowy sąd. U Anglików wszystkie rozumowania wojkowe oparte są na Waterloo i na wiekopomnej wypprawie do Krymu. Te zdarzenia stosują do każdego teatru wojny, i najdziwniejsze wyprowadzają plany. Francuzi lepiej znają położenie i zdają się domyslać, że Włochy teraz inną postać przybrały jak za czasów dawnych wojen i że parę bitew, nawet gdyby te przypadkiem tak były szczegółowe jak Marengo, jeszcze ich panami Włoch nie zrobią.

Z Korfu nadeszła wiadomość o dalszym zmaganiu sprawy jónskiej. P. Gladstone, zwołał zgromadzenie deputowanych, i wszyscy bez wyjątku zażądali połączenia z Grecją, i odmówili wejścia w proponowane reformy aż póki ta kwestya załatwiona nie będzie. Po tem trudno się spodziewać, aby Izba przy zebraniu swym za kilka dni inną w tej żywotnej sprawie, przybrała postać.

Ostatnie wiadomości z Indji są nie złe co do bliskiego pokonania powstania, ale wiele jeszcze pozostanie do zupełnego uspokojenia kraju. Wielu przywódców powstanców poddało się wskutek proklamacyi królowej, a innych oddziały znacznie się zmniejszyły przez dezercję. Z wyjątkiem górnej Oudy gdzie armia lorda Clyde ściska się w około głównego oddziału Beguma, wszystkie inne czynniki wojskowe są tylko pogonią za rozbitekami włóczącymi się po kraju. Rozbitki te, z samą prawie złożoną jazdą, bez dział i amunicji nie są w stanie stawić nigdzie czoła angielskim ruchomym kolumnom, złożonym w większej części z krajowców. Długo zapewne zabierze nim porządek w tym ogromnym kraju ustalony będzie, jednak po pokonaniu Begum, znaczna część woj-

ska europejskiego będzie mogła być użyta gdzie indziej w potrzebie.

Wczoraj w zachodniej części Londynu odbyła się demonstracja protestancka. Zgromadzenie to zwołane było wskutek szerzącego się coraz więcej katolicyzmu w tej części miasta pod wpływem zamieszkałej tam wyższej klasy towarzystwa.

Kraków 26go stycznia. Otrzymałmy do umieszczenia następujące uwiadomienie o wyscigach konnych, które się tego lata odbyć mają we Lwowie:

Wydział trudniący się sprawami galicyjskiego Towarzystwa dla podniesienia chowu koni i wyscigów konnych, podaje do powszechnej wiadomości:

1) Wyscigi konne: na arenie lwowskiej odbędą się w drugiej połowie czerwca 1859, wedle programu do uwiadomienia obecnego i dalszych uchwał wydziału zastósowanego. — 2) Na rok 1859 następujące nagrody są wyznaczone:

I. Nagroda cesarska I. klasy 500 dukatów. — Konie 4 letnie i starsze każdego kraju — meta 3 1/2 mil angielskich. wkładka 200 złr. m. k. — wycofanie traci połowę wkładki — waga 4-letnie 105 — 5-letnie 111 — starsze 114 funt. — konie w państwie austriackim urodzone 5 funt. ulgi z ciężaru — klacze 3 funt. mniej — koń, który raz otrzymał taką nagrodę, nosi 4 funt. więcej — gdy już dwa razy, 6 funt. — trzy lub więcej razy, 8 funt. wagi więcej. — Pierwszy koń otrzyma nagrodę i połowę wkładki; drugi, drugą połowę wkładki. — Czas zapisu i mianowania włącznie 15 kwietnia 1859.

II. Nagroda cesarska II. klasy 300 dukatów. — Konie w Galicji, okręgu Krakowskim i na Bukowinie urodzone i chowane — meta 2 1/2 mil angielskich. wkładka 100 złr. m. k. — wycofanie traci połowę wkładki — waga 3-letnie 90 — 4-letnie 105 — 5-letnie 111 — starsze 114 funt. — za granicą urodzone t. j. zrebęta przybyłe do tych krajów w żywocie matki o 3 funt. więcej — klacze 3 funt. mniej — koń, który raz otrzymał taką nagrodę, nosi 4 funt. więcej — gdy już dwa razy, 6 funt. — trzy lub więcej razy, 8 funt. wagi więcej. — Pierwszy koń otrzyma nagrodę i połowę wkładki, drugi połowę wkładki. — Czas zapisu i mianowania włącznie 15 kwietnia 1859.

III. Nagroda cesarska 150 dukatów. — Konie czystej krwi orientalnej (Vollblut), także konie pochodzenia orientalnego każdego kraju — meta 2 1/2 mil angielskich. wkładka 50 złr. m. k. — wycofanie traci połowę wkładki — waga 4-letnie 105 — 5-letnie 111 — starsze 114 funt., wszystkie konie w państwie austriackim urodzone i hodowane czystej krwi orientalnej (Vollblut) 5 funt. mniej — klacze 3 funt. mniej. — Pierwszy koń otrzyma nagrodę i połowę wkładki, drugi, drugą połowę wkładki. — Czas zapisu i mianowania włącznie 15 kwietnia 1859.

IV. Nagroda Towarzystwa 1000 zł. austr. — Dla koni 3, 4, 5-letnich i starszych każdego pochodzenia w Galicji, okręgu Krakowskim i na Bukowinie urodzonych — meta 1000 sążni — waga 3-letnie 90 — 4-letnie 105 — 5-letnie 111 — starsze 114 funt. — klacze 3 funt. mniej — jeździec niekrajowiec 5 funt. więcej — wkładka 75 zł. austr. wycofanie 40 zł. — Pierwszy koń otrzyma nagrodę i połowę wkładki, drugi, drugą połowę wkładki. — Czas zapisu i mianowania włącznie 15 kwietnia 1859.

V. Selling-Stakes. Nagroda Towarzystwa 1000

*) a. Przy wszystkich nagrodach cesarskich, o które ubiegają się konie czystej krwi angielskiej i arabskiej, mają konie czystej krwi arabskiej (Vollblut) 10 funt., a konie orientalnego pochodzenia 5 funt. ulgi z ciężaru.

b. Za czysto wschodnie (Vollblut Orientalen) uważać należy to tylko konie, względem których stanie dowód, że albo pierwszy, drugi, lub najwięcej już trzeci ascendent tak z ojca jak i z matki sprowadzony został ze Wschodu, i że w pochodzeniu żadna inna krew się nieprzymieszała.

c. Za konie orientalnego pochodzenia (Orientalischer Abstammung) uważane będą te, względem których stanie dowód, że albo pierwszy, albo drugi, lub najwięcej już trzeci ascendent z ojca lub z matki sprowadzony został ze Wschodu.

względem gospodarskim, jakie są wróżby o urodzajach, jaki stan rzeczy co do wypadków rolniczych itp.

Przedewszystkiem uderzają nas przepowiednie ludowe, bardzo pomyslnie, bo nie jeden przypomniał sobie, że kiedy po odwilżach grudniowych i owych młach jakie ponawiają się i dzisiaj, nastąpiły mrozy, wtedy spowodowały one taką sadz, że w niektórych miejscach po lasach, gałęzie drzew łamały się pod nią, a włóscianie w tej niepamiętnej sadzi widzieli wskazówkę arcy obfitych na rok przyszły urodzajów. Czy dać temu wiarę, to inna materyja, my to powtarzamy, co doświadczeni ludzie wyrzekli.

Najtrudniejsza w tym roku sprawa jest podobno z paszą, a niektórzy z właścicieli ziemskich karmia inwentarze marchwią i kartoflami gotowanymi. Kartofle te w wielu miejscach psują się, stąd ustają gorzelnie, a browary zastępują ich miejsce, które znowu skutkiem swego rozmnożenia nie rokuje wielkich korzyści.

Wielu bardzo z obywateli narzekać zaczyna na sprowadzane do Warszawy bydło stepowe, które po odbyciu nie nie znaczącej, bo tylko trziedniowej kwarantanny, rozszerza zarazę po kraju, to jest księgosusz. Tym sposobem kraj cały ponosi musi ofiarę, za to że Warszawa chce jeść tańsze mięso. Odwołując się zatem do uczuć sprawiedliwości, proponują aby kwarantanna ta przynajmniej do 21 dni przedłużona została.

Dziś znowu donoszą, że wiele cukrowni w r. b.

ma więcej buraków nad potrzebę istotną i nad możność przerobienia tychże; w wielu okolicach placą za korzec buraków tylko 3 złote, dowód więc najlepszy że ostatnie doniesienia prawdziwe.

Oto wiadomości rolnicze, nie wszystkie pomyslnie, nie wszystkie też zaskuszające; za rozpoczęciem prac towarzystwa, wyjaśnia się zapewne gruntownie i dadzą nam rzeczywisty obraz stanu rzeczy, pod względem rolniczym, tyle obchodzącym każdego jako będącym najgłówniejszą podstawą pomyslności kraju.

Z krótkiej tej wycieczki po kraju, powróćmy znow do Warszawy, która w obie niedziele to jest 16 i 28go b. m. przyjmowała współudział obecnością swoich mieszkańców, w dwóch uroczystościach przy wynoszeniu dwóch kapłanów, na najwyższych stopniach kapłaństwa, to jest na biskupów. Pierwszym z nich był prałat metropolitalny warszawski Jan Dekert, który w kościele katedralnym s. Jana konsekrowany został na biskupa Halikarskiego, sufragana archidiecezji warszawskiej; drugim kanonik kolegiaty łowickiej, Henryk hr. Plater, którego konsekracja na biskupa Mosyopolitańskiego, sufragana Łowickiego, zapowiedziana została na d. 23 b. m. w kościele s. Krzyża. Oba tych ceremonij konsekracyjnych dopełnił tużniejszy arcy biskup Fijałkowski, przy asystencji biskupów, duchowieństwa, dygnitarzy miejscowych i nieprzeliczonego tłumu pobożnych.

Czwarty to kolei biskup, który po upływie ówierz wieku, konsekrowany jest w Warszawie,

a rok 1857 możnaby w owej epoce uważać za datę odrodzenia się duchowieństwa katolickiego, zajmującego obecnie, długo opróżnione godności w całej hierarchii, poczynając od kanoników metropolitalnych, aż do biskupów.

Przechodząc z kolei do stanu literatury narodowej, znajdziemy i dziś coś do powiedzenia o wydawnictwach, jak np. Dykcyonarz zawierający wszystkie wyrazy przyswojone językowi polskiemu z obcych narzeczy. Dykcyonarz taki, może zapewne wiele objaśnić, a nawet nauczyć, ale przez pomieszczenie w nim tych zagranicznych wyrazów czy nieuprawnionym czasem do przejęcia tychże i czy ich przypadkiem nie rozpowszechni. Nam się zdaje przeciwnie, że raz już należałoby się otrzasać z tej obyczyni, której wpływowi ulegają najpierw nasi pisarze, a oprócz się na wyrazach i zwrotach czysto polskich. Dykcyonarz ten wychodzić będzie zeszytami, pierwszy z tych zeszytów, który się ukazał obejmuje literę A i początek litery B. Ułożył go pan Michał Amszejewicz, a drukuje się w Warszawie.

WP. Syrokomla, napisał „Szkolne czasy“ nowe opowiadanie Jana Dęboroga, które wydał nakładem swoim księgarz wileński Rafałowicz.

Ale najświeższą nowością jest „Słowo“ o którym już poprzednio wspominałem. Dziwi się tylko wszyscy, że kiedy w pierwszym numerze zamieszczono korespondencję z Krakowa, Lwowa i Poznania, opuszczono takową z Warszawy. Nie ma wątpliwości, że w następnych numerach, oka-

że się ona, ale Warszawa miała także pretensje być z innymi miastami na pierwszym planie. Sam dziennik przedstawia się dobrze, tak pod względem formatu jako też i druku, a co się tyczy wewnętrznej wartości, o tem nie jeszcze z pierwszego numeru sądzić nie można.

Podobno to już i całe tygodniowe wydawnictwo; wracając zatem po tem sprawozdaniu, raz jeszcze do życia wewnętrznego miasta, należałoby wspomnieć, iż cisza tujejsza przerwana została małą zabawką czyli wieczerką, wydaną przez członków Nowej Resursy, z powodu nabycia nowego domu na własność, od sukcesorów Wernerów na Krakowskim-Przedmieściu. Wieczera się powiodła bo była i liczna i nadzwyczaj ożywiona, a powodów do toastów nie mało, z czego też nieomieszkanio korzystało.

Niedzielne maskarady poruszają się wolno, nawet trzecia z kolei tak pełna zawsze masek i nie masek, zaledwie półtora tysiąca osób zgromadziła, co w dziejach trzeciej maskarady za bardzo małą liczbę jest tu uważane.

Mróz znikł, odwilż i deszcze, ciągłe, a błoto nieporównane!

zl. austr. — Konie każdego kraju i wieku z wykluczeniem wałachów — meta 2½ mil ang. — waga 4-letnie 105 — 5-letnie 111 — starsze 114 funt. — klacze 3 funt. mniej — jeździec niekrajowiec 5 funt. więcej — wkładka 100 zł. austr. — wycofanie 50. złr. Pierwszy koń otrzyma nagrodę i wkładki — drugi koń ściga swoją wkładkę. — Zwycięzca ogier na żądanie komisji za 2000 zł. — jeżeli klacz za 1000 zł. — drugi koń ogier za 1500 zł. — jeżeli klacz za 750 zł. austr. Towarzystwu w przeciągu 48 godzin przedany będzie. — Czas zapisu i mianowania koni 24 godzin przed ruszeniem z miejsca.

VI. Nagroda Towarzystwa 600 zł. austr. — Dla koni 3, 4-letnich i starszych orientalnych pochodzenia w Galicji, Ks. Krakowskim i na Bukowinie urodzonych — meta 1000 sążni — waga 3-letnie 90 — 4-letnie 105 — 5-letnie 111 — starsze 114 funt. — klacze 3 funt. mniej — jeździec niekrajowiec 5 funt. więcej — nie zmieniając szkieletu warunków wykazu — do pochodzenia dla koni orientalnych o nagrodę cesarską ubiegających się, przepisanych — wkładka 40 zł. austr. — wycofanie traci połowę wkładki. — Pierwszy koń otrzyma nagrodę i połowę wkładki, drugi, drugą połowę wkładki. — Czas zapisu i mianowania włącznie 15 kwietnia 1859.

VII. Nagroda Towarzystwa 600 zł. austr. — Dla koni wyłącznie krajowych 4-letnich i starszych — meta 1000 sążni — waga 4-letnie 105 — 5-letnie 111 — starsze 114 funt. — klacze 3 funt. mniej — jeździec niekrajowiec 5 funt. więcej — wkładka 40 zł. austr. — wycofanie traci połowę wkładki. — Pierwszy koń otrzyma nagrodę i połowę wkładki, drugi, drugą połowę wkładki. — Czas zapisu i mianowania włącznie 15 kwietnia 1859.

VIII. Hurdle-Race. Bieg na koniach pod panami — warunki później oznaczone będą.

IX. Propozycja c. k. generała jazdy hrabiego Schlika. — Konie każdego kraju — meta 2 mil ang. — waga jak o nagrodę cesarską 500 dukatów; zwycięzca pierwszej nagrody cesarskiej (Norddeutschen-Guelphen-4tes Union-Rennen) 5 funt. — nadto zwycięzca w każdym innym biegu 3 funt. więcej — klacze 3 funt. mniej. — Pięć koni lub niema biegu. — Czas mianowania do 30go marca 1859 — wkładka 100 złr. — późniejszy zapis do chwili 24 godzin przed ruszeniem z miejsca, płaci 150 złr. — wycofanie traci połowę wkładki.

X. Nagroda c. k. generała jazdy hrabiego Schlika. Pistolety. — Bieg na koniach pod oficerami — konie każdego kraju — w służbie jeźdźców — przez trenera w ostatnim roku niesposobione — meta 1½ mil ang. równa bez przeszkód — waga własna. — Czas zapisu włącznie 30 marca 1859 — wkładka 20 złr. — zapis późniejszy 40 złr. — wycofanie traci połowę wkładki. — Mianowanie koni 24 godzin przed ruszeniem z miejsca. — Drugi koń otrzyma podwójną wkładkę.

XI. Steeple-Chase. Nagroda Włodzimierza hr. Baworowskiego. Puchar srebrny. Gonitwa na koniach pod panami — konie krajowe — pół krwi — meta 2 mil ang. — waga własna — wkładka 100 zł. austr. p. o. p. — Pierwszy koń otrzyma nagrodę i stawki, drugi ściga swoją stawkę. — Cztery konie, lub nie ma biegu — Pole do gonitwy w okolicy Lwowa 24 godzin przed ruszeniem z miejsca t. j. w czerwcu po zwycięgach oznaczone będzie. — Czas zapisu i mianowania 24 godzin przed gonitwą.

Uwagi. 1) Wydział wyznaczył z funduszu Towarzystwa złr. 1000 wal. austr. na kupno ogiera, który z rządu koni do Lwowa w drugiej połowie czerwca 1859 na wystawę sprowadzonych, przez komisję wybrany i na rzecz członków Towarzystwa w obec zgromadzenia ogólnego wylosowany będzie.

2) Stosownie do § 2 ustawy, od każdej nagrody mającej się wypłacić zwycięzcy, przypadnie 5%, tudzież od każdego konia celem współzawodnictwa na arenę stawionego, właściciel zapłaci 5 złr. wal. austr. do kasy Towarzystwa.

3) Podania pisemne pod względem pochodzenia i wieku koni i t. p. wierzytelnym wykazem stwierdzone być winny.

4) Takie tylko oświadczenia za ważne uważane będą, które w czasie wyżej w propozycjach oznaczonym do kancelarii Towarzystwa wejdą.

5) Każda waga trzyma „ciężar funtów wiedeńskich“, mila angielska liczy 848 sążni wiedeńskich.

6) Wszystkie wkładki i opłaty z powodu wycofania koni, muszą być w czasie oznaczonym, inne najpóźniej dniem przed biegiem do kasy Towarzystwa N. 177½ we Lwowie wniesione, bowiem bez zapłacenia w terminie wkładki, koń do wyścigów przypuszczony nie będzie.

7) Konie „Wałachy“ tylko do biegu „Hurdle Race“ przypuszczone będą.

8) Koń w Galicji, Ks. Krakowskim lub na Bukowinie po ogierze jakiegokolwiek rodu, rasy lub krwi urodzony, a z klaczy urodzonej w wzmiarkowanych prowincjach (byłe nie czystej krwi orientalne lub angielskiej) za konia krajowego uważany będzie.

Lwów d. 13 stycznia 1859 r.

J. C. K. Ap. Moś nadał sekretarzowi namiestnictwa przy rządzie krajowym Bukowiny Karolowi Plewianskiemu tytuł, i stopień radcy krajowego z uwolnieniem od taksy.

Wiedeń 25 stycznia. Noty *Monitora* znane dotąd z depesz telegraficznych są głównym dziś przedmiotem zajęcia tutejszych dzienników. *Kor. Austr.* stawia w obronie *Union*, którą zarzut *Monitora* dotknął niesłusznie, albowiem dziennik ten powtarza słowa *Indép. Belge*, załączając zastrzeżenie, iż po-

czytuje wiadomość o warunku zamezcia księżniczki Klotyldy sabaudzkiej za powszechnie znaną.

Również zajmują się tutejsze dzienniki korespondencją *Timesa* z Mediolanu z 11go b. m., której autor udal się umyślnie z Turynu do Lombardii dla naocznego przekonania się o stanie umysłów w prowincjach włoskich Austrii. Słyszając on w Turynie o demonstracjach, jakie miały się zdarzyć w Lombardii, o ulicznych zbiegowiskach i innych niepokojach, a o których dawniej sam był do Londynu donosił, przekonał się następnie, że to wszystko było zmyśleniem, jak dowiadywał się na miejscu. Po miasteczkach i wsiach było wprawdzie nieukontentowanie z powodu branki wojskowej, ale dopóki Mediolan spokojny, niemasz żadnej obawy rozruchów, Mediolan zaś jest zupełnie spokojny. Cała demonstracja jak go zapewniano, ograniczała się na „trochę krzyku w nocy po ulicach“, tudzież drobem starciu się z wojskiem przy rogatce Courasina, które dało powód do mnóstwa zmyślonych wieści. Wojsko wstrzymywało się czas jakiś od palenia cygar i oficerowie dawali się nakłonić do ich odrzucenia. Wojsko miało zapewne nakaz zachowania się z wszelką oględnością. Dalej mówi korespondent o obsadzeniu wojskiem granicy piemonckiej, a następnie o kwestii włoskiej, nie nowego pod tym względem nie mogąc powiedzieć.

Według depeszy z Wenecji z dnia wczorajszego, książę Walii odjechał tego dnia z Werony do Bononii. Książę Parmy wrócił do Parmy.

W *Preuss.* Złg znajdujemy list z Wiednia z 22go b. m. który stara się przedstawić obecny stan rzeczy, mianowicie pod względem przygotowań na przypadek wojny. Korespondent ten mówi między innymi: Tak między wojskowymi jak i w publiczności panuje jeszcze rozdrażnienie więcej niż wodu zachowania się dzienników francuskich niż sardyńskich. To daje rządowi silną podporę, i w razie potrzeby, jeśliby rząd się odwołał do mieszkańców, znalazłby wsparcie w taki sposób, któryby gdzieindziej był zadziwiający. Jakoby to był sposób, o tem korespondent przemilcza. Od kilku dni bawią w Wiedniu naczelnicy dowódcy różnych korpusów wojsk i naradzają się nad krokami wojennymi. Po wszystkich arsenalach dzień i noc pracują, armia zaś jest niemal już gotową do boju. Tak jak dziś jest, potrzeba zaledwie 4rech tygodni, aby siły wojenne podwoić przez powołanie urlopników, rezerwy i zapelnienie kadr trzecich batalionów. Tak utrzymują wojskowi, którzy mają wielką w sobie ufność i radziby się zmierzyć jak najrychlejsz z nieprzyjacielem. Wszelako w ministerium spraw wewnętrznych niewątpią bynajmniej w utrzymanie pokoju. (Donieśliśmy również, że deputacja banku austriackiego otrzymała zapewnienie pod względem obecnego stanu politycznego). Krają pogłoska, że Cesarz ma się udać niezadługo do Lombardii; co z jednej strony byłoby okazaniem zaufania Lombardczykom, z drugiej zaś daby sposobność rozwinięcia sił wojskowych, których przegląd odbywałby się z tego powodu. Byłaby to widoczna demonstracja nie tylko wewnętrzną ale i względem zagranicy. Mówią również, że w przypadku wojny sam Cesarz stanąłby na czele wojsk. W końcu korespondent ten donosi o zawarciu pożyczki austriackiej w Londynie, która nie 5 lecz 10 milionów funtów wynosi, lecz na teraz połowa jej tylko, to jest 5 mil. ma być zrealizowana.

Oester. Złg w liście z Mediolanu z 22go mówi, że od dwóch tygodni spokojność w niczem nie została naruszona, wyjąwszy że palenie cygar na ulicy tak jak dawniej ściga przesładowanie. Prócz tego miasto jest pełne pogłoszek roznieczających przez niechętnych, a mianowicie pogłoszek wojennych. *Gaz. di Milano* z 22go donosi, że N. Pan dozwolił na prośbę wielu rodzin, których synowie kończyli nauki w Padwie, iż wolno niektórym kandydatom wydziału prawnego słuchać nauk u prywatnych docentów, a to jeżeli postępowanie tych kandydatów tudzież ich rodzin dostateczną będzie rekoimacją, iż istotaie ze względów tylko naukowych młodzież zbierać się będzie na odczyty uniwersyteckie.

Księstwa Naddunajskie.

Przedstawiając wczoraj dotychczasowe w Mołdawii wypadki, pozostaje nam jeszcze podać sprzeczne i wprost przeciwne zdania o nich wyrzuczone przez dzienniki francuskie i wiedeńskie, zdania wypływające z przeciwności stanowisk z jakich zapalają się na sprawę mołdawsko-włoską z jednej strony Francja, z drugiej Porta i Austrija, a okazujące zarazem że zdarzenia te mogą dać powód do zawiśnięcia i sporu europejskiego.

Następujące oto mniemanie o tych wypadkach w Mołdawii wyraziła *Ost-Deutsche-Post*: „Depesze telegraficzne, które nam w przeszłym tygodniu doniosły o wyborze nowego hospodara mołdawskiego, zostawiłyśmy bez objaśnienia, gdyż wybrany, był nam zupełnie nieznanym. Oczekiwaliśmy bliższych wiadomości tak o p. Aleksandrze Cousa jak i o sposobie i okolicznościach towarzyszących jego wyborowi. P. Aleksander Cousa jest młody jeszcze człowiek, który swe burzliwe nauki w Paryżu ukończył w więzieniu za długi w Clichy. Gdy go jednak ztamtąd ojciec jego wykupił, nie pozostała żadna plama na jego hospodarskiej godności. Również nie czynimy mu zarzutu, że jest zapalonym unionistą, jeśli tylko utrzyma się w granicach naznaczonych przez konwencję paryską dotyczącą się organizacji Księstw.

Stronnictwo jednak zjednoczenia uważa tę organizację jedynie za tymczasową i przechodową, zamierzając ją zburzyć przy pierwszej sposobności. Dlatego w wyborze hospodara widzieli tę trudność, że raz wybrany hospodar nie będzie chciał

działać ze stronnictwem zamierzającym go zrzucić później z tronu hospodarskiego w celu połączenia obu Księstw i wyboru obcego księcia na władcę zjednoczonych krajów. Obydwaj kajmakamowie wpływający na wybory w Mołdawii w dyktatorski sposób, rzucili okiem na człowieka niemającego żadnej pretensji do kandydatury, który się przeto zobowiązał naprzód złożyć dobrowolnie godność jak tylko zjednoczenie przyjdzie do skutku. Oto tajemnica wyboru który każdego zadziwił.

„Wszystko to jednak nie byłoby powodem do sporów i starcia, gdyby Porta nie zaprzeczała legalności temu wyborowi. Turecki gabinet ma w ręku mnóstwo aktów i reklamacyj dowodzących gwałtów i oszustw, jakie popełnili przy wyborze i przy spisie wyborców dwaj kajmakamowie wypchnąwszy swego trzeciego kolegę a z nim całą partję zachowawczą. Oskarżenia te i akta przedłożyła Porta konferencji zwołanej w Carogrodzie, i za porozumieniem się z nią wydała umiarkowane rozkazy przeciw gwałtom w Mołdawii. Lecz obydwaj kajmakamowie wysłiali komisarza Porty a nawet zawezwali go, ażeby z Jass się oddalił. Wówczas Porta zwróciła się do Paryża, ażeby za porozumieniem z mocarstwami uzyskać wykonawcze zadosyćuczynienie swym prawom. Lecz z Paryża nie nadeszła żadna odpowiedź, a konsul francuski w Jassach był w najściślejszych stosunkach i harmonii z kajmakamami. Teraz gdy wybór nastąpił, sultan ma jedynie alternatywę: albo zezwolił na wyszydzenie i podeptanie swych praw zwierzchniczych w Księstwach, albo starać się o zwołanie nowego kongresu w Paryżu. Tego ostatniego życze sobie widocznie w Paryżu. *Monitor* wita wybór p. Cousa najprzejrzajszymi słowy i przeto okazuje, że mu przyrzeka opiekę. Jesteśmy przeto w przededniu nowego starcia, szczególniejszej jeżeli w Bukareszcie rzeczy wezmą ten sam kierunek, co jest prawdopodobnie.

„Postanowienia powzięte w Carogrodzie nie są nam jeszcze w Wiedniu wiadome. Co się tyczy Austrii, rola jej, stosownie do naszego uważania, jest czysto bierna. Porta ma rozstrzygnąć, czy wybór ten uznaje czy nie; musi sama dobrze rozważyć, czy przekłada kongres czy też bezpośredni kompromis. Że to postanowienie będzie dla niej ciężkie, jest rzeczą pewną; że w Paryżu uczynią go jeszcze cięższem, jest niemiennie niezawodnem. Za bardzo jest widoczne, że chcą ją znużyć i poniżyć, aby się jeszcze ludzi pod tym względem można. Znów otworzy się pole działania dla paryskiego dyktatorskiego i francuskiej dyplomacji. Jak silnie przez to położenie może być zwichniętem — ktoż może powiedzieć?”

Zdanie *Constitutionnela* o tych samych wypadkach jest znów następujące:

„Wybór który nastąpił właśnie w Mołdawii, ma pod względem interesów tego księstwa wielką wagę. Kładzie kres wstrząśnieniom sprawionym przez organizację rządu i ustala instytucje które mocarstwami podpisujące traktat paryski obdarzyły Księstwem Naddunajskie. Jest to nowa rekoimacja spełnienia nadziei położonych w dziele konferencji paryskiej, a rząd francuski ma prawo, więcej może jak którykolwiek inny, cieszyć się z tego szczęśliwego wypadku.

„Mniej nas zajmuje wybór księcia niż okoliczności wśród których ten wybór nastąpił. Do narodu mołdawskiego należy ocenić, czy kandydat który nagle przedstawił się i otrzymał wszystkie głosy, godny jest zajmować wysokie miejsce mu naznaczone. Lecz jedynymśnóstwem z jaką obrany został pułkownik Cousa jest czynnem charakterystycznym którego donośność umiemy ocenić. Izba deputowanych w Jassach złożyła dowód prawdziwego patriotyzmu: każdy z jej członków umiemy nakazać milczenie swym osobistym sympatiom i swę własną ambicję, dał przykład zgody i jedności. Ludność kraju zrozumie z pewnością to postępowanie i tym czynnem swych reprezentantów wzmocni w sobie szacunek dla nowych ustaw.

„Spór w łonie Izby, walka na polu wyborczem, mogły być powodem smutnych następstw. Partye zwyciężone lub osłabione uroczystem przegłosowaniem, zaprzęgnęłyby może szukać sił w masach aby odzyskać zwycięstwo przez agitację publiczną. Niebezpieczeństwo to znikło. Stronnictwa połączyły się, a imie nowego hospodara dożywotnego wyszło z urny parlamentarnej bez gwałtów i bez wysilen. Jest to początek obiecujący tem więcej, że nowa ustawa Księstw Naddunajskich odniosła właśnie triumf w tem ze swych rozporządzeń, któremu najsilniejsze czyniono zarzuty. Wątpiono o rozsądku politycznym zgromadzenia którego obowiązkiem był wybór księcia, i mniemano, że naród mołdawski nie jest dostatecznie przygotowany do nowego rządu. Otóż widzą, że te krytyki i wątpliwości nie były uzasadnione, i że twórcy konwencji paryskiej (ustawy dla Księstw) nie pomylili się bynajmniej w ocenieniu charakteru i usposobień narodu który był pozbawiony tak długo porządku rządu.

„Według wszelkiego prawdopodobieństwa deputowanych przygotowanego zgromadzenia deputowani nastąpiło wotum w d. 17 stycznia. Na tem posiedzeniu przygotowanym deputowani zobowiązali się zapewne głosować jednomyślnie nazajutrz za tym kandydatem który otrzyma najwięcej głosów. Gdy na tem przygotowanym zebraniu Aleksander Cousa otrzymał większość, zobowiązania dotrzymano wiernie nazajutrz. Inni kandydaci, ich przyjaciele, a nawet pp. Katardzi i Balsz — z których pierwszy postawił tyle przeszkód rządowi tymczasowemu; drugi sam jeden protestował w dywanu *ad hoc* przeciwko Zjednoczeniu — słowem wszyscy głosowali za ministrem wojny i połączyli się

dla uczynienia uroczystej manifestacji na korzyść myśli narodowej.

„Albowiem wybór ten, jakto doniosły nam depesze nasze i jakto potwierdza depesza *Monitora*, jest zwycięstwem stronnictwa zjednoczenia. Ogłoszenie ten wybór, izba deputowanych zawotowała adres do mocarstw gwarantujących prawa Księstw, i ponowiła oświadczenie swoje za unią naddunajską. Te dwie okoliczności o których donosił nam *Monitor*, dają daleko większe znaczenie wypadkowi głównemu, i usprawiedliwiają na nowo politykę rządu francuskiego. Dzięki tej polityce, Mołdawia i Wołoszczyzna mają już tytuł „Księstw Połączonych“. Od przyszłości teraz spodziewać się należy zupełnego spełnienia życzeń wyrażonych przez reprezentantów francuskich na dwóch konferencyach paryskich.

„Tymczasem Europa winna być zadowolnioną z rozwiązania jednego z pytań zajmujących silnie Wschód. Gdy zaś Wołoszczyzna ukończy swe wybory, pozwolimy sobie wskazać udział jaki Francja wzięła w wypadkach które zaprowadzą koniec porządek i pomyślność na brzegach Dunaju, w bogatych prowincjach mołdawo-wołoskich.“

Kronika miejscowa i zagraniczna.

Kraków 26 stycznia. Znakomity wiołoczelista p. Servais wyjechał do Lwowa i dopiero za powrotem ztamtąd zamierza dać koncert w naszym mieście; teraz bowiem nie mogła mu podobno dyrekcyja teatru odstąpić sali teatralnej na żaden wieczór w tym tygodniu, mając wszystkie zajęte ważnymi przedstawieniami.

W dniu jutrzejszym (27go t. m.) ma być przedstawiony na tutejszej scenie polskiej na korzyść artysty teatru sceny p. Karola Królikowskiego, dramat p. n.: „Syn szatana czyli Trzech ludzi czerwonych“, w sześciu obrazach z prologiem!

Przegląd polityczny.

Depesze telegraficzne.

Turyn 24 stycznia. Izba deputowanych przyjęła projekt do prawa o gwardji narodowej 92 głosami przeciw 28. *Stafetta* zwraca uwagę na nieobecność żony posła rosyjskiego w teatrze podczas pobytu księcia Napoleona, tudzież na balu dworskim. Marya Letycja Popoli Murat kłnięta została apopleksją w Bononii. Wczoraj generał Niel prosił o rękę księżniczki Klotyldy (wiadomo już). Izby otrzymała zawiadomienie o tym związku małżeńskim i gabinet ma od nich zażądać pół miliona posagu. *Gaz. milit.* pisze, że projekt utworzenia trzech nowych szwadronów jazdy jest wygotowany. *Union* w bójnej wyobraźni rozprawia o gotowych stu tysiącach nowych mundurów, dla ubrania tyluż ochotników. *Cor. mercant.* w Genui donosi, że okrętom kupieckim dano rozkaz usunięcia się z pewnej części portu dla zrobienia miejsca kilku okrętom wojennym, które tam przybędą. *Armonia* donosi, że arcybiskup Fransoni ciężko zachorował.

Turyn 25 stycznia. Zaslubiny księżniczki Klotyldy z księciem Napoleonem mają się odbyć 30go b. m. Nazajutrz młodzi małżonkowie opuszczają Turyn udając się przez Genue do Marsylii, a ztamtąd do Paryża. Słychać, że w Turynie otrzymano notę gabinetu angielskiego, który daje gabinetowi sardyńskiemu radę pod względem polityki pokojowej.

Belgrad 24 stycznia wieczór. Skupczyzna narodowa uchwała aby ustąpił z Serbii pp. Nikolicz, Ciczcanowicz, Kniezievich i major Zach, redem z Serbii austriackiej. Inną uchwałą zaprzecza skupczyzna, ażeby ustawa nakazywała księciu serbskiemu udawać się osobiste do Carogrodu po zatwierdzenie i berat sultański; dalej utrzymuje, iż na tę podróż winien mieć pozwolenie od skupczyzny, a w razie opróżnienia tronu ogłasza, iż książę Michał Obrenowicz zostaje natychmiast władcą Serbii. Metropolita złożył swą godność; oczekują jeszcze nowych ważnych zmian.

Przedstawiając wczoraj wypadki w Mołdawii, wybór jednomyślny hospodarem pułkownika Cousa i oświadczenie się przez to faktyczne wszystkich stronnictw za Zjednoczeniem Księstw, objawione nawet adresem Izby deputowanych, podajemy wyżej wprost przeciwne zdania o tych wypadkach dzienników wiedeńskich i francuskich, zdania okazujące iż wypadki te mogą dać powód do sporu europejskiego. Jakoż w istocie świeże listy z Carogrodu z 16go t. m. donoszą, iż Porta uczyniła już z wszelką formą kroki przeciw nielegalnym i bezprawnym, według niej, czynom popełnionym w Mołdawii i Wołoszczyźnie to przez kajmakamie tymczasowe, to przy wyborach, i zaprotestowała przeciw tym wyborom. A mianowicie turecki minister spraw zagranicznych Euad-pasza wydał notę do reprezentantów wszystkich mocarstw podpisujących traktat paryski, w której oświadcza w imieniu Porty, że w skutku popełnionych bezprawio i w obec uwiadomienia, jakie czyni o tem wszystkim mocarstwom podpisującym traktat, zastrzega sobie Porę zupełną swobodę udzielenia lub odmówienia inwestytury hospodarom w taki sposób wybranym.

Najświeższe wiadomości z Meksyku z 6go stycznia otrzymane w Londynie mówią, że Miramon wybrany został prezydentem Rpltej Meksykańskiej, a Zuloaga schronił się do domu poselstwa angielskiego.

